

Mehdinin mezhepleri birleştireceği söyleniyor, konu hakkında bilgi verir misiniz?

Öncelikle dört hak mezhebin kıyamete kadar devam edeceğini Üstad kendisi ifade ediyor. Üstadın; "İnsanların, bir sınıfın talebeleri gibi aynı seviye ve kıvama gelmesi, ancak farklı mezhepleri kaldırır." tespiti de bunu teyid ediyor.

Günümüzde haberleşme ve ulaşım vasıtalarının gelişmesi ile insanların ortak bir anlayışa ve kültüre doğru gittiği muhakkaktır. Ama mezheplerin çeşitliliği temelinde sadece bu anlayış ve idrak seviyesinin farklılığı yatmıyor, başka sebepler ve faktörler de mezheplerin farklılığını zaruri kılıyor.

Mesela; iklim ve coğrafi şartlar da farklı içtihatları iktiza ediyor. İnsanların birbirinin aynı olacak kadar birbirine yakınlaşması da söz konusu değildir. Bunlar Adetullah'a ve fitrata aykırıdır. Böyle olunca, mezheplerin cem'i yani birleşmesi muhaldir.

Üstad Hazretleri bu mânaya şöyle işaret ediyor;

"Enbiya-yı sâlife zamanında tabakat-ı beşeriye birbirinden çok uzak ve seciyeleri hem bir derece kaba, hem şiddetli ve efkârca iptidaî ve bedeviyete yakın olduğundan, o zamandaki şariatler, onların haline muvafık bir tarzda ayrı ayrı gelmiştir. Hattâ bir kıt'ada, bir asırda ayrı ayrı peygamberler ve şariatler bulunmuş. Sonra, Âhîrzaman Peygamberinin gelmesiyle, insanlar güya iptidaî derecesinden idadiye derecesine terakki ettiğinden, çok inkılâbat ve ihtilâatla akvâm-ı beşeriye bir tek ders alacak, bir tek muallimi dinleyecek, bir tek şariatle amel edecek vaziyete geldiğinden, ayrı ayrı şariate ihtiyaç kalmamıştır, ayrı ayrı muallime de lüzum görülmemiştir. Fakat tamamen bir seviyeye gelmediğinden ve bir tarz-ı hayat-ı içtimaiyede gitmediğinden, mezhepler taaddüt etmiştir."

"Eğer, beşerin ekseriyet-i mutlakası, bir mekteb-i âlinin talebesi gibi, bir tarz-ı hayat-ı içtimaiyeyi giyse, bir seviyeye girse, o vakit mezhepler tevhid edilebilir. Fakat bu hal-i âlem o hale müsaade etmediği gibi, mezâhib de bir olmaz."(1)

Şimdi mezhep nasıl cem' olur. Afrika ve kutuplarda yaşayanları vasat olan bir coğrafyaya cem' edebilirsen *-ki bu imkânsız bir şeydir-* ancak o zaman mezhepleri de cem edebilirsin, yoksa mezhepleri birleştirmek muhaldir.

İkincisi; her toplumun yemek ve içmek kültürü farklıdır. Bir toplum için leziz olan bir yemek, başka bir toplum için tiksindirici olabilir.

Mesela, Tayland ve Afrika gibi toplumlarda haşerat ve böcek yemek gayet normaldir. Ama Türkiye ve Arap toplumunda bunlar gayet itici ve tiksindirici bir

durumdur.

Şimdi hangi kalıbı ölçü alıp herkesi bu kalıp içine sokacağız da mezhepler cem olacak? Maliki Mezhebi'nde haşerat yemek caiz görülmüştür. Hanefi Mezhebi'nde ise kerih ve mekruh sayılmıştır. İşte her toplum kendi kültürüne uyan bir mezhebi İslâm içinde bulabilir. İşte mezheplerin rahmet ve zenginlik olması buradan ileri geliyor.

Mezhepler sosyolojik bir hakikattir, içtimaî farklılıkların bir neticesidir. Allah ve Resulü (asm) bu gerçeklere rahmet olsun diye ayet ve sünnetlerini içtihadı müsaait bir kıvamda tayin etmiştir. Yoksa bir kalıp koyup, bütün milletleri o kalıp içine sokmak fitrî olmazdı. İşte İslâm'ın fitrata uygunluğu buradandır.

Mezhepler, içtihatlarını hariçten İslâm'a sokmamışlar, İslâm'ın içinde var olan ama herkesin göremediği hafi manaları ve hükümleri içtihat vasıtası ile açığa çıkarmışlardır. Böyle olunca, bu mezheplerin hepsi haktır ve şeriatın bir meselesidir.

Üstad'ın içtihat konusuna gelince; onun dönemi, zaman ve zemin açısından içtihadı uygun bir zaman ve zemin değildir. Zira İslâm'ın esas ve temeli olan iman inkâra uğramış, dinsizlik cereyanı insanları temelinden sarsmış, böyle bir ortamda mezhep ve içtihat ile uğraşmak akıl kârı değildir. Zaten insanların ihtiyacına cevap verecek genişlikte hak mezhepler var. Bu yüzden Üstad bütün nazarını, gayretini ve mesaisini İslâm'ın temeli ve esas olan imana sarf etmiştir. Zira temeli sarsılmış bir binanın odalarını boyayıp cilalamak, binanın yıkılmaması için bir fayda temin etmez.

Üstad Hazretleri, "İçtihad kapısı açıktır. Fakat şu zamanda oraya girmeye altı mâni vardır." deyip tek tek bu zamanda içtihadın zorluğuna işaret ediyor. Bu manileri başka bir sorunun cevabında izah etmiştik.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Yedinci Söz, Hatime](#).